

MULTILINGUAL ACADEMIC JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

Recording Literacy Practices of Monolingual and Bilingual Infants

Papavasileiou Chrysoula

To Link this Article: <http://dx.doi.org/10.6007/MAJESS/v2-i2/7358>

DOI: 10.6007/MAJESS/v2-i2/7358

Received: 13 July 2014, **Revised:** 26 August 2014, **Accepted:** 09 September 2014

Published Online: 21 October 2014

In-Text Citation: (Chrysoula, 2014)

To Cite this Article: Chrysoula, P. (2014). Recording Literacy Practices Of Monolingual And Bilingual Infants. *Multilingual Academic Journal Of Education And Social Sciences*, 2(2), 107–132.

Copyright: © The Authors 2014

Published by Knowledge Words Publications (www.kwpublications.com)

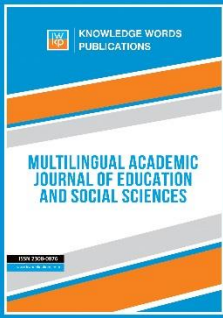
This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors. The full terms of this license may be seen at: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

Vol. 2, No. 2, 2014, Pg. 107 – 132

<https://kwpublications.com/journals/journaldetail/MAJESS>

JOURNAL HOMEPAGE

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
<https://kwpublications.com/pages/detail/publication-ethics>

Καταγραφή των Πρακτικών Γραμματισμού Μονόγλωσσων και Δίγλωσσων Νηπίων ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ

Νηπιαγωγός, Κοζάνη, Ελλάδα
Email: papavasileiouch@gmail.com

Recording Literacy Practices of Monolingual and Bilingual Infants

Papavasileiou Chrysoula
Elementary School Teacher, Kozani, Greece
Email: papavasileiouch@gmail.com

Περίληψη

Ο σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή πρακτικών γραμματισμού νηπίων πρώτης ηλικίας, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο οικογενειακό περιβάλλον και στο χώρο του νηπιαγωγείου. Για την καταγραφή των πρακτικών αυτών χρησιμοποιήθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη με μονόγλωσσα και δίγλωσσα νήπια. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 150 παιδιά (130 με χώρα καταγωγής την Ελλάδα και 20 με ξένη χώρα). Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι γονείς διαθέτουν μια πλειάδα μέσων για την ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών τους καθώς και τα ίδια εμπλέκονται σε δραστηριότητες και πρακτικές γραμματισμού, οι οποίες λαμβάνουν χώρα στο σπίτι και στο νηπιαγωγείο. Ακόμη έδειξε ότι τα περισσότερα δίγλωσσα νήπια έχουν την ικανότητα, τη δεξιότητα χρήσης και των δυο γλωσσών, αλλά οι πρακτικές που ακολουθούν οι γονείς τους με τα μέσα γραμματισμού κυρίως γίνονται στην κυρίαρχη γλώσσα. Οι στατιστικά σημαντικές διαφορές, οι οποίες διαπιστώθηκαν ως προς τις πρακτικές γραμματισμού των γονέων και των νηπίων στα δυο περιβάλλοντα αφορούσαν κατά το πλείστον το φύλο, έπειτα τη χώρα καταγωγής, κατόπιν την επαγγελματική κατάσταση του πατέρα και τέλος της μητέρας. Οι στατιστικές σημαντικές διαφορές, οι οποίες διαπιστώθηκαν ως προς τη διγλωσσική ανάπτυξη των νηπίων αφορούσαν κυρίως το επάγγελμα της μητέρας και έπειτα του πατέρα. Καταδεικνύεται ότι οι γονείς λειτουργούν ως αφετηρία ανάπτυξης πρακτικών γραμματισμού των παιδιών τους από τις πρώτες μέρες της ζωής τους και συνεχίζουν να τις ακολουθούν και κατά την προσχολική τους ηλικία. Επίσης καταδεικνύεται η σημαντικότητα των πρακτικών

γραμματισμού στο νηπιαγωγείο. Κρίνεται αναγκαία η εμπλοκή των νηπίων σε δραστηριότητες χρήσης της μαζικής κουλτούρας κατά τη διάρκεια φοίτησής τους στο νηπιαγωγείο, ώστε να αποτελέσουν αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Λέξειςκλειδιά: Γραμματισμός, Μέσα Γραμματισμού, Μαζική Κουλτούρα, Οικογενειακό Περιβάλλον, Προσχολική Ηλικία, Νηπιαγωγείο, Διγλωσσία

Abstract

This study aims at recording first-age infant literacy practices, which take place within family and kindergarten environment. To this purpose, the method of semi-structured interviews of monolingual and bilingual infants has been employed. The research sample consisted of 150 children (130 native Greek and 20 of foreign origin). Research results indicate that parents have got a great variety of means at their disposal for their children's literacy while children find themselves involved in literacy activities and practices both at home as well as at school. In addition, it has been proved that most bilingual toddlers have the ability, the skill to use both languages but the literacy practices which their parents follow tend to be overwhelmed by the prevailing language. Statistically important differences between parents' and children's' literacy practices within the two different environments are mostly relevant to gender, then origin, then the father's professional status and, finally, the mother's. On the other hand, the differences regarding the toddlers' bilingual development were more associated with the mother's profession first and the father's following. This makes evident the fact that parents function as starting points of developing literacy practices for their offspring from the first days of their life and throughout the pre-school stage. Moreover, kindergarten literary practices stand out as particularly significant and make the involvement of kindergarten pupils in activities of massive culture use crucial in order to become an integrated part of the learning procedure.

Keywords: Literacy, Literacy Means, Massive Culture, Family Environment, Pre-School Age, Kindergarten, Bilingualism.

Εισαγωγή

Γραμματισμός είναι η ικανότητα των ατόμων να χρησιμοποιούν την ανάγνωση και τη γραφή για να συμμετάσχουν αποδοτικά και αποτελεσματικά στη σημερινή κοινωνία. Ορίζεται ως πολιτισμική πρακτική (Gairney, 2000), ως επικοινωνιακή (Χαραλαμπόπουλος, 2006) και ως κοινωνική (Wolfe & Flewitt, 2010). Η έννοια του γραμματισμού σχετίζεται με τον έντυπο λόγο και είναι βασισμένη στα ΜΜΕ. Η αποτελεσματική συμμετοχή των ατόμων στις πρακτικές γραμματισμού στον 21ο αιώνα προϋποθέτει: α) την πρόσβαση σε υλικά και μέσα όπως βιβλία, συσκευές, κατάλληλο εξοπλισμό, υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα ή συνδέσεις στο διαδίκτυο β) τις δεξιότητες για την αποτελεσματική λειτουργική χρήση των παραπάνω γ) την ικανότητα κριτικής κατανόησης των δυνατοτήτων των μέσων του γραμματισμού (Wolfe & Flewitt, 2010). Το οικογενειακό περιβάλλον γραμματισμού περιλαμβάνει: τα μέσα του γραμματισμού, τη λειτουργική χρήση, την ενθάρρυνση των γονέων, τη γονική μοντελοποίηση, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και τη στάση τους στην εκπαίδευση (Lonigan, Burgess & Anthony, 2000). Προγενέστερες έρευνες πρακτικών γραμματισμού κατέδειξαν ότι η κοινή ανάγνωση βιβλίων αποτελεί μια δημοφιλής πρακτική (Saracho, 2000), ότι πρώτη θέση στη ζωή των παιδιών κατέχει η παρακολούθηση τηλεόρασης και κυρίως των κινούμενων σχεδίων (Marsh & Thomson, 2001), ότι τα ¾ των παιδιών κατείχαν παιχνιδιομηχανές (Marsh, 2004) και ότι το 87.31% παιδιών ηλικίας

4-5 χρόνων είχαν πρόσβαση σε υπολογιστή. Το πρόγραμμα της Νεοελληνικής Γλώσσας για το Νηπιαγωγείο στηρίζεται στην άποψη ότι η γνώση και η γλώσσα οικοδομούνται σταδιακά, μέσα από επικοινωνιακές σχέσεις υποστηρικτικού χαρακτήρα (Δ.Ε.Π.Σ., 2003). Παρατηρείται περιορισμένη χρήση της μαζικής κουλτούρας στις σχολικές τάξεις. Σύμφωνα με την Τριάρχη-Herrmann (2000, σ. 193) «ως δίγλωσσο ορίζεται το άτομο που διαθέτει τη γλωσσική εκείνη ικανότητα μέσω της οποίας μπορεί να εκφράζεται προφορικά ή και γραπτά, χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες σε δύο γλωσσικά συστήματα». Παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση της μητρικής γλώσσας (Γ1) ή/και της κυρίαρχης (Γ2) είναι κοινωνικοί, πολιτισμικοί (Padilla, Lindholm, Chen, Duran, Hakuta, Lambert & Tucker, 1990), το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, το προφίλ χρήσης γλώσσας των γονέων (De Houwer, 2007) και η επαφή με άλλους μετανάστες. Hurt & Risley, 1995, Xu, 1999, Hurst & Hurst, 2001, Reyes, 2006 σε οικογένειες δίγλωσσων νηπίων κατέδειξαν την ύπαρξη μέσων και πρακτικών διγλωσσισμού.

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνήσει την ανάπτυξη πρακτικών γραμματισμού μονόγλωσσων και δίγλωσσων νηπίων. Οι επιμέρους στόχοι της έρευνας ήταν:

- α) η καταγραφή πρακτικών γραμματισμού των νηπίων και του οικογενειακού περιβάλλοντος
- β) η καταγραφή πρακτικών γραμματισμού των νηπίων στο σπίτι και η χρήση της μαζικής κουλτούρας
- γ) η καταγραφή πρακτικών γραμματισμού νηπίων στο νηπιαγωγείο
- δ) η εξέταση της δίγλωσσικής ανάπτυξης των νηπίων.

Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν έχουν ως εξής:

1. Οι πρακτικές γραμματισμού των νηπίων εξαρτώνται από το φύλο;
2. Οι πρακτικές γραμματισμού των νηπίων εξαρτώνται από τη χώρα καταγωγής;
3. Οι πρακτικές γραμματισμού των νηπίων εξαρτώνται από το επάγγελμα του πατέρα;
4. Οι πρακτικές γραμματισμού εξαρτώνται από το επάγγελμα της μητέρας;
5. Η δίγλωσσική ανάπτυξη των νηπίων εξαρτάται από το φύλο, το επάγγελμα του πατέρα και της μητέρας;

Η Ερευνητική Διαδικασία

Συμμετέχοντες

Περιγραφή δείγματος μονόγλωσσων και δίγλωσσων νηπίων

Συμμετείχαν 150 νήπια τα οποία φοιτούσαν σε έξι Δημόσια Νηπιαγωγεία της πόλης της Κοζάνης. Τα κορίτσια ήταν 79 (52.67%) και τα αγόρια 71 (47.33%). Τα μονόγλωσσα νήπια ήταν 130 (86.67%) και τα δίγλωσσα 20 (13.33%). Το επάγγελμα του πατέρα των 87 (58%) νηπίων ανήκε στην κατηγορία επαγγέλματος υψηλής αυτονομίας, των 60 (40%) ανήκε στην κατηγορία επαγγέλματος χαμηλής αυτονομίας και των 3 (2%) ήταν άνεργος. Το επάγγελμα της μητέρας των 79 (52.67%) νηπίων ανήκε στην κατηγορία επαγγέλματος χαμηλής αυτονομίας, των 64 (42.7%) ανήκε στην κατηγορία επαγγέλματος υψηλής αυτονομίας και των 7 (4.67%) ήταν άνεργη.

Περιγραφή δείγματος δίγλωσσων νηπίων

Τα δίγλωσσα νήπια ήταν 20 από τα οποία 12 (60%) ήταν αγόρια και 8 (40%) κορίτσια. Τα 10 αγόρια ήταν Αλβανικής καταγωγής, 1 Βελγικής και 1 Αρμενικής. Τα 4 κορίτσια ήταν Αλβανικής καταγωγής, 2 Ρωσικής, 1 Ιταλικής και 1 κορίτσι ήταν από τη Μολδαβία. Το επάγγελμα του πατέρα των 16 (60%) νηπίων ανήκε στην κατηγορία χαμηλής αυτονομίας, των 4 (20%) ανήκε στην κατηγορία υψηλής αυτονομίας και κανένας δεν ήταν άνεργος. Το επάγγελμα της μητέρας

των 16 (80%) νηπίων ανήκε στην κατηγορία επαγγέλματος χαμηλής αυτονομίας και των 2 (10%) αντίστοιχα στην κατηγορία επαγγέλματος υψηλής αυτονομίας και ήταν άνεργη.

Εργαλεία Της Έρευνας

Οι πληροφορίες για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων δόθηκαν από τις νηπιαγωγούς των νηπίων. Το εργαλείο το οποίο χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή πληροφοριών ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη με τα παιδιά, η οποία παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία και ελευθερία μεταξύ των ερωτηθέντων και της ερευνήτριας. Η συνέντευξη με τα μονόγλωσσα νήπια αποτελούνταν από 42 ερωτήσεις κλειστού και ανοιχτού τύπου. Η συνέντευξη με τα δίγλωσσα νήπια περιείχε 48 ερωτήσεις από τις οποίες οι 42 ήταν κοινές με αυτές των μονόγλωσσων νηπίων. Κάποιες ερωτήσεις περιείχαν υποερωτήματα.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα 39 νηπίων σε νηπιαγωγείο της πόλης της Κοζάνης από τα οποία 38 ήταν μονόγλωσσα νήπια και 1 δίγλωσσο αγόρι Αλβανικής καταγωγής. Από τα 38 παιδιά τα 22 ήταν κορίτσια και τα 16 ήταν αγόρια. Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε δοκιμαστικά-πιλοτικά, ώστε να ελεγχθεί η σαφήνεια και η επάρκεια των ερωτήσεων, στη συνέχεια έγιναν οι απαραίτητες διορθώσεις και τελικά καταρτίστηκε η οριστική της μορφή.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε σε χώρο του νηπιαγωγείου των νηπίων. Πρώτα κλήθηκαν οι νηπιαγωγοί να δώσουν πληροφορίες σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των νηπίων. Αφού διασφαλίσθηκαν τα προσωπικά δεδομένα, έπειτα πραγματοποιήθηκε η συνέντευξη ξεχωριστά με κάθε παιδί σε ένα ήσυχο μέρος του νηπιαγωγείου. Η σειρά καθορίστηκε από την επιθυμία συμμετοχής των παιδιών. Οι συνεντεύξεις μαγνητοφωνήθηκαν, έπειτα έγινε η απομαγνητοφώνησή τους και κατόπιν καταγράφηκαν οι απαντήσεις των παιδιών. Η διάρκεια της συνέντευξης με κάθε παιδί ήταν 15-20 λεπτά.

Στατιστική ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων που συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις ακολούθησε την εξής διαδικασία: μετά την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων έγινε η κωδικοποίηση των δεδομένων. Σε αυτό το στάδιο σχηματίστηκαν ατομικοί πίνακες δεδομένων για κάθε νήπιο, οι οποίοι περιείχαν θεματικούς άξονες, κατηγορίες και κωδικούς.

Από την ποιοτική ανάλυση των λεκτικών αναφορών προέκυψαν για όλο το δείγμα διακόσιοι πενήντα τέσσερις (254) κωδικοί που εντάχθηκαν σε δεκατέσσερις (14) κατηγορίες και για το δείγμα των δίγλωσσων επιπλέον τριάντα πέντε κωδικοί (35) και έξι (6) κατηγορίες. Συνολικά προέκυψαν διακόσιοι ογδόντα εννιά (289) κωδικοί και είκοσι (20) κατηγορίες. Στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν σε τρεις (3) βασικούς θεματικούς άξονες για όλους τους συμμετέχοντες, που αφορούσαν τις πρακτικές γραμματισμού των νηπίων και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, τις πρακτικές γραμματισμού των νηπίων στο σπίτι και τη χρήση της μαζικής κουλτούρας, τις πρακτικές γραμματισμού των νηπίων στο νηπιαγωγείο και σε τέσσερις (4) για τα δίγλωσσα νήπια με τους τρεις (3) προαναφερθέντες κοινούς και τον τέταρτο που αφορούσε τη δίγλωσσική ανάπτυξη των νηπίων. Σύμφωνα με τα παραπάνω έγινε ο συγκεντρωτικός πίνακας έκθεσης δεδομένων (Παράρτημα), καθώς επίσης και οι ατομικοί πίνακες δεδομένων για κάθε νήπιο.

Τα δεδομένα αρχικά ποσοτικοποιήθηκαν και έπειτα εισήχθησαν στο Στατιστικό Πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες (SPSS) 19.0 για τις ακόλουθες στατιστικές μετρήσεις: περιγραφικές συχνότητες και ποσοστά. Επίσης, για τον εντοπισμό διαφοροποιήσεων ανάμεσα στις απαντήσεις των νηπίων πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος χ^2 Chi-square όλων των συμμετεχόντων με τις ερωτήσεις των τριών πρώτων θεματικών αξόνων και έπειτα των δίγλωσσων με τις ερωτήσεις του τέταρτου θεματικού άξονα για να ελεγχθεί εάν αυτές είναι στατιστικά σημαντικές καθώς και η ισχύς ανάμεσα στις μεταβλητές. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές για όλους τους συμμετέχοντες που συγκρίθηκαν με τους παραπάνω ελέγχους ήταν το φύλο, η χώρα καταγωγής, το επάγγελμα του πατέρα και της μητέρας και για τους δίγλωσσους ήταν το φύλο, το επάγγελμα του πατέρα και της μητέρας.

Αποτελεσματα Συνεντευξεων

Θεματικός άξονας 1: Πρακτικές Γραμματισμού Παιδιών Και Οικογενειακό Περιβάλλον

1. Πρακτικές γραμματισμού γονέων

Ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τον πατέρα 120 αναφορές «ο μπαμπάς διαβάζει πάντα εφημερίδες και περιοδικά», μη ανάγνωση 30. Ανάγνωση εφημερίδων από τη μητέρα 106 αναφορές, μη ανάγνωση 44. Παρακολούθηση ειδήσεων από τον πατέρα 66 αναφορές, ξένων ταινιών 27, ποδοσφαιρικών αγώνων 18, ειδήσεων και ποδοσφαιρικών αγώνων 15, έργων 13, διαφημίσεων, παιδικών/καρτούν 7, ειδήσεων, παιδικών/καρτούν και άγνοια τι παρακολουθεί ο πατέρας αντίστοιχα από 4. Παρακολούθηση ειδήσεων, έργων από τη μητέρα 38 αναφορές, ειδήσεων 30, έργων 21, τούρκικων έργων και εκπομπών αντίστοιχα από 17, ξένων ταινιών 13, διαφημίσεων, παιδικών καρτούν 8 «βλέπει μαζί μου παιδικά και διαφημίσεις... καθόμαστε αγκαλιά στον καναπέ μαζί βλέπουμε το “Ουράνιο Τόξο”», διαφημίσεων 4.

2. Διαθεσιμότητα έντυπων μέσων στην οικογένεια

Διαθεσιμότητα βιβλίων στο σπίτι 145 αναφορές «έχουμε πολλά βιβλία 10, 20, 30, 40 πολλά δεν ξέρω να σου πω πόσα», μη διαθεσιμότητα 5. Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στο σπίτι 147 αναφορές «έχω πολλά 50, 100 και τα έχω σε ένα ράφι στο δωμάτιό μου», μη διαθεσιμότητα 3. Μη διαθεσιμότητα περιοδικών και κόμικς 61 αναφορές, διαθεσιμότητα κόμικς και περιοδικών 44 αναφορές, μόνο περιοδικών 26 και μόνο κόμικς 19.

3. Διαθεσιμότητα οπτικοακουστικών και ψηφιακών μέσων στην οικογένεια

Ύπαρξη δυο συσκευών τηλεόρασης στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα ή δωμάτιο αδερφού, στην κουζίνα, κρεβατοκάμαρα 57 αναφορές, μιας συσκευής στο σαλόνι, κουζίνα 42, τριών στο σαλόνι, δωμάτιό του, κρεβατοκάμαρα ή δωμάτιο αδερφού 25, δυο στο σαλόνι, δωμάτιό του 18, δυο στο σαλόνι, δωμάτιό του 18, τριών στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, δωμάτιο αδερφού 6, μη ύπαρξη τηλεόρασης 2. Ύπαρξη μιας συσκευής DVD στο σαλόνι, κουζίνα, δωμάτιο αδερφού, δωμάτιό του, κρεβατοκάμαρα 124 αναφορές, μη ύπαρξη συσκευής 14, δυο στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, δωμάτιο αδερφού 8, δυο στο σαλόνι, δωμάτιό του 4. Ύπαρξη Η/Υ στο σπίτι 137 αναφορές. Χρήση Η/Υ από γονείς στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, γραφείο, δωμάτιό του 45 αναφορές, χρήση laptop από όλη την οικογένεια, γονείς, αδερφό 34 «εμείς έχουμε laptop το πάμε όπου θέλουμε, αλλά πιο πολύ το έχει ο μπαμπάς και η μαμά», από πατέρα, αδερφό στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα 21, από όλη την οικογένεια στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα 13, από αδερφό στο σαλόνι 4. Διάθεση διαδικτυακής σύνδεσης στο σπίτι 120 αναφορές και μη διάθεση 14. Μη κατοχή συσκευής Play station στο σπίτι 79 αναφορές, κατοχή μιας συσκευής στο σαλόνι,

δωμάτιό του, δωμάτιο αδερφού, κρεβατοκάμαρα 68, δυο στο σαλόνι, δωμάτιό του, δωμάτιο αδερφού 3.

4. *Είδη γραμματισμού*

Ανάγνωση βιβλίων στο σπίτι 144 αναφορές, μη ανάγνωση 3. Ανάγνωση βιβλίων από γονείς στο παιδί 118 αναφορές, από όλη την οικογένεια στο παιδί 9 «όλοι μου διαβάζουν βιβλία η μαμά, ο μπαμπάς και ο αδερφός μου. Ο αδερφός μου είναι πιο μεγάλος και ξέρει να διαβάζει», από αδερφό και συγγενικά πρόσωπα αντίστοιχα από 6 αναφορές, από πατέρα, αδερφό 5. Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με γονείς 68 αναφορές, μη παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων 39, με αδερφό 14 «μια φορά μόνο πήγα με τον αδερφό μου και μου άρεσε πολύ», με όλη την οικογένεια 11, με συγγενικά πρόσωπα 9, με νηπιαγωγείο 6, με φίλους 3. Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με γονείς 64 αναφορές, μη παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών 39 αναφορές, με όλη την οικογένεια 13, με αδερφό 13, με συγγενικά πρόσωπα 8, με πατέρα, αδερφό 6, με μητέρα, αδερφό 5, με φίλους 2.

5. *Παρέμβαση γονέων στις πρακτικές γραμματισμού των παιδιών τους*

Παροχή άδειας χρήσης Η/Υ από γονείς 113 αναφορές «τους ρωτάω αν με αφήνουν και αν πούνε να παίζω παιχνίδια και ακούω μουσική», μη παροχή άδειας από γονείς 21.

Στην ερώτηση «Διαβάζει ο πατέρας σου εφημερίδες και περιοδικά» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ ανάγνωσης εφημερίδων, περιοδικών από τον πατέρα και φύλου ($\chi^2 = 7.729$, $df=1$, $p=.005<.050$). Ειδικότερα διαπιστώθηκε ότι περισσότερα κορίτσια 46,7 % απάντησαν ότι ο πατέρας τους διαβάζει εφημερίδες και περιοδικά παρά αγόρια 33,3%.

Όσον αφορά την ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τη μητέρα ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ του επαγγέλματος της μητέρας και της ανάγνωσης εφημερίδων και περιοδικών από τη μητέρα ($\chi^2=6.052$ $df=2$, $p=.049<.050$). Ειδικότερα των περισσότερων νήπιων που η μητέρα ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 37.2% διαβάζουν εφημερίδες και περιοδικά παρά των νήπιων που η μητέρα ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 33.3% και ακόμη λιγότερο των νηπίων με άνερη μητέρα 4.7%.

Στην ερώτηση «Τι βλέπει ο πατέρας σου στην τηλεόραση;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων από τον πατέρα και της χώρας καταγωγής ($\chi^2=16.762$, $df=8$, $p=.033<.050$). Συγκεκριμένα οι περισσότεροι πατέρες που έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 40% παρακολουθούν ειδήσεις παρά από ξένη χώρα 4%, οι περισσότεροι πατέρες που έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 4.7% παρακολουθούν έργα παρά από ξένη χώρα 4%, οι περισσότεροι πατέρες που έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 16% παρακολουθούν ξένες ταινίες παρά από ξένη χώρα 2%, οι περισσότεροι πατέρες που έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 9.3% παρακολουθούν ποδοσφαιρικούς αγώνες παρά από ξένη χώρα 2.7%, οι περισσότεροι πατέρες που έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα σε ποσοστό 9.3% παρακολουθούν ειδήσεις και ποδοσφαιρικούς αγώνες παρά από ξένη χώρα 0.7%, το 2.7%, 0.7%, το 2.7% αντίστοιχα των πατέρων με χώρα καταγωγής την Ελλάδα παρακολουθεί ειδήσεις, παιδικά/καρτούν, -διαφημίσεις, παιδικά/καρτούν- και δήλωσαν άγνοια σχετικά με το τι παρακολουθεί ο πατέρας τους στο σπίτι, ενώ κανένα νήπιο από ξένη χώρα.

Στην ερώτηση «Έχετε βιβλία στο σπίτι;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ διαθεσιμότητας βιβλίων στο σπίτι και χώρας καταγωγής ($\chi^2=9.748$, $df=1$, $p=.002<.050$). Ειδικότερα τα περισσότερα νήπια τα οποία έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 85.3% έχουν βιβλία στο σπίτι παρά τα νήπια που έχουν ξένη χώρα καταγωγής 11.3%.

Πίνακας 1. Διαφοροποίηση φύλου, χώρας καταγωγής και επάγγελμα μητέρας σχετικά με τον πρώτο θεματικό άξονα

<i>Η ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών από τον πατέρα εξαρτάται από το φύλο του νηπίου</i>										
	ΑΝ. ΕΦ. ΠΕΡ.			ΜΗ ΑΝ.ΕΦ.ΠΕΡ.						
Αγόρι	33.3%			14%			$\chi^2=7.729$			
Κορίτσι	46.7%			6%			$p=.005<.050$			
<i>Η ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών εξαρτάται από το επάγγελμα της μητέρας</i>										
	ΑΝ. ΕΦ. ΠΕΡ.			ΜΗ ΑΝ.ΕΦ.ΠΕΡ.						
Υψηλής αυτονομίας	32,7%			10%			$\chi^2= 6.052$			
Χαμηλής αυτονομίας	33,3%			19,3%			$p=.049<.050$			
Άνεργη	4,7%			0%						
<i>Η παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων από τον πατέρα εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής</i>										
	ΜΗ Π.	ΕΙΔ.	ΕΡ.	Ξ.Τ.	Π.ΑΓ	ΕΙΔ.Π.ΑΓ.	ΕΙΔ.Π	Δ.Π.	ΑΓ	$\chi^2=16.762$ df=8
Ελλάδα	1,3%	40%	4,7%	6%	9,3%	9,3%	2,7%	0,7%	2,7%	$p=.033<.050$
Ξένη χώρα	0%	4%	4%	2%	2,7%	0,7%	0%	0%	0%	
<i>Η διαθεσιμότητα βιβλίων στο σπίτι εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής</i>										
	ΔΙΑΘ. Β			ΜΗ ΔΙΑΘ. Β						
Ελλάδα	85,3%			1,3%			$\chi^2=9.748$ df=1 $p=.002<.005$			
Ξένη χώρα	11,3%			2%						

Θεματικός άξονας 2: πρακτικές παιδιών στο σπίτι/χρήση μαζικής κουλτούρας

6. Βιβλία/κόμικς

Προτίμηση νηπίων σε κλασικά παραμύθια 42 αναφορές, σε βιβλία με έμβια όντα 22, σε όλα τα βιβλία 19, σε παραμύθια, ιστορίες 16, σε μυθολογία 15, σε χριστιανικά βιβλία και σε περιοδικά αντίστοιχα από 8 αναφορές, σε μύθους του Αισώπου 4, σε παραμύθια με μέσα συγκοινωνίας και μη προτίμηση σε βιβλία αντίστοιχα από 3 αναφορές. Αγαπημένο βιβλίο το κλασικό παραμύθι 68 αναφορές «μου αρέσουν πολλά, αλλά πιο πολύ “Τα 7 κατσικάκια”, γιατί ο κακός λύκος όταν πάει να πει νερό πνίγεται», με έμβια όντα 15, με μυθολογία 13, το περιοδικό 12, με παραμύθι της Disney 11, με χριστιανικό βιβλίο 8, με μύθους του Αισώπου 5, με παραμύθι με αριθμούς και μη αγαπημένο βιβλίο 3, με ειρήνη 2. Ανάγνωση κόμικς 57 αναφορές και μη ανάγνωση 6. Άγνοια αγαπημένου κόμικ 45 αναφορές, αγαπημένο κόμικ με «Λούκι Λουκ» 6, της «Disney» 3, «Αστερίξ και Οβελίξ» 2, «Superman» 1.

7. Τηλεόραση-DVD

Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σπίτι 148 αναφορές, μη παρακολούθηση 2. Παρακολούθηση παιδικών/ καρτούν 102 αναφορές «βλέπω όλα τα παιδικά, γιατί μου αρέσουν, το Σάββατο όλη μέρα βλέπω παιδικά», έργων, τούρκικων έργων 17, παιδικών εκπομπών 9, διαφημίσεων και ποδοσφαιρικών αγώνων, αγώνων μπάσκετ 6, ειδήσεων 4, ελληνικών ταινιών 2, τηλεπαιχνιδιών και ξένων ταινιών 1. Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από παιδικά/καρτούν 80 αναφορές «η Ντόρα η Εξερευνητριά, που έχει ένα χάρτη και μια μαϊμού με ρωτάει και θέλει να της πω αν

ξέρω εγώ μερικές φορές ξέρω ...άλλες δεν ξέρω», από ταινίες της Disney 36, από παιδικές εκπομπές 12, από ελληνικές σειρές 9, από κλασικά παραμύθια 5, με αγώνες 4, από θέατρο σκιών και ειδήσεις αντίστοιχα από 1 αναφορά. Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι 98 αναφορές, στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, δωμάτιό του 22, στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα 11, στην κρεβατοκάμαρα 8, στο σαλόνι, δωμάτιο αδερφού και στο σαλόνι, δωμάτιό του αντίστοιχα από 3 αναφορές, στην κουζίνα 2 και στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα δωμάτιο αδερφού 1. Παρακολούθηση ταινιών στο DVD 126 αναφορές και μη παρακολούθηση 10. Αγαπημένες ταινίες από παιδικά/καρτούν 53 αναφορές, από παραμύθια/ ταινίες της Disney 39, από κλασικά παραμύθια 13, άγνοια αγαπημένων ταινιών 5, από ξένες ταινίες και παιδικά/καρτούν, παραμύθια/ταινίες της Disney από 4, από καρτούν/παιδικά, κλασικών παραμυθιών 3, από μύθους του Αισώπου και μυθολογία αντίστοιχα από 2 αναφορές.

8. *Play station*

Παίξιμο παιχνιδιών στο Play station 46 αναφορές, μη παίξιμο 25 «δεν με αφήνει η μαμά να παίζω, αλλά βλέπω τον αδερφό μου και μου αρέσει...». Παιχνίδια με μέσα συγκοινωνίας, αγώνες ράλι 17, παιδικών καρτούν 9, με κούκλες, κουζινικά 7, ταινιών/παραμυθιών Disney 5, άγνοια παιχνιδιών 3, με μπαλάκια 2, με ποδοσφαιρικούς αγώνες 1.

9. *Διαφημίσεις*

Αγαπημένη διαφήμιση με παιδικά/καρτούν 86 αναφορές, με παιχνίδια 12, καμία αγαπημένη διαφήμιση 11, με κινητή τηλεφωνία και άγνοια αγαπημένης διαφήμισης αντίστοιχα από 10, με ποδοσφαιρικούς αγώνες, αγώνες μπάσκετ 7, με είδη διατροφής 5, με είδη ένδυσης, αξεσουάρ 4, όλες οι διαφημίσεις 2, μη παρακολούθηση διαφημίσεων 1.

10. *Κατηγορία ποπ είδωλα*

Αγαπημένος ήρωας από παιδικά/καρτούν, παιδικές ταινίες 106 αναφορές, από παραμύθια της Disney 28, από ταινίες/σήριαλ της τηλεόρασης 7, από κλασικά παραμύθια 4, από κόμικς 3, από βιβλίο 2. Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει ρούχων 78 αναφορές, βάσει το φύλο του ήρωα 19, βάσει ικανοτήτων/δεξιοτήτων του ήρωα 17, βάσει την ιδιότητά του 16, βάσει διάκρισης ανθρώπου-ζώου 15, βάσει των εξωτερικών χαρακτηριστικών του 5. Μη ύπαρξη ρούχων, παιχνιδιών από τον αγαπημένο ήρωα 59 αναφορές, ύπαρξη παιχνιδιών 38, ύπαρξη ρούχων 32, ρούχων και παιχνιδιών 21 «έχω τον Superman φιγούρα, έχω δυο μπλούζες με τον Superman, φανελάκια και τσάντα. Να τη φέρω να τη δεις;».

11. *Έμφυλα στερεότυπα και μαζική κουλτούρα*

Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει του ήρωα 45 αναφορές, βάσει του προϊόντος 23, βάσει των θεατών 6, άγνοια αιτιολόγησης 3, βάσει άδειας παρακολούθησης 1. Για τα αγόρια είναι ήρωες παιδικών/ καρτούν και για τα κορίτσια ήρωες παιδικών/καρτούν της Disney 40 αναφορές, για τα αγόρια παιχνίδια και για κορίτσια παιχνίδια 23 αναφορές, για τα αγόρια ήρωες της Disney και για τα κορίτσια ήρωες της Disney 5, για τα αγόρια παιχνίδια και για τα κορίτσια είδη καθαριότητας-περιποίησης, για τα αγόρια ήρωες παιδικών/καρτούν και για τα κορίτσια παιχνίδια αντίστοιχα από 3 αναφορές, για τα αγόρια τηλεπαιχνίδια και για τα κορίτσια παιχνίδια 1. Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού διαφημίσεων βάσει θεατών 46 αναφορές, άγνοια αιτιολόγησης 11, βάσει προϊόντος 7, βάσει παρουσίας δυο φύλων 5, βάσει των προσώπων που χρησιμοποιούν το προϊόν 3. Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα βάσει το φύλο του 42 αναφορές, βάσει ρούχων, αξεσουάρ 23, βάσει θεατών 8, βάσει ικανοτήτων/δεξιοτήτων του ήρωα 7, άγνοια αιτιολόγησης 2, βάσει μη παροχής άδειας 1. Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα βάσει θεατών 48 αναφορές «βλέπω τον Batman, τον βλέπει και ο

αδερφός μου είναι και για αγόρια και για κορίτσια», άγνοια αιτιολόγησης 8, βάσει παρουσίας δυο φύλων 6, βάσει ευχαρίστησης στους θεατές 1.

Αναφορικά με την παρακολούθηση ταινιών στο DVD ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ παρακολούθησης ταινιών στο DVD και στη χώρα καταγωγής ($\chi^2=6.841$, $df=2$, $p=.033<.050$). Τα περισσότερα νήπια τα οποία έχουν χώρα καταγωγής την Ελλάδα 74% παρακολουθούν ταινίες στο DVD παρά τα νήπια που έχουν ξένη χώρα καταγωγής 10%.

Στην ερώτηση ποιες διαφημίσεις θεωρείς ότι είναι για τα αγόρια και ποιες για τα κορίτσια ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της διάκρισης των διαφημίσεων ως προς τα δυο φύλα και του επαγγέλματος του πατέρα ($\chi^2=67.762$, $df=14$, $p=.000$). Συγκεκριμένα τα περισσότερα νήπια με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 8.7% απάντησαν ότι για τα αγόρια είναι τα παιχνίδια και για τα κορίτσια τα παιχνίδια παρά τα νήπια με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 6.7% και κανένα με πατέρα άνεργο, τα περισσότερα με πατέρα άνεργο 1.3% απάντησαν για τα αγόρια παιχνίδια και για τα κορίτσια είδη καθαριότητας και περιποίησης παρά με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 0.7% και κανένα με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας, τα περισσότερα νήπια με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 16% απάντησαν ότι για τα αγόρια είναι ήρωες από παιδικά/καρτούν και για τα κορίτσια είναι ήρωες από παιδικά/καρτούν της Disney παρά τα νήπια με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 10% και ακόμη λιγότερο με πατέρα άνεργο 0.7%, τα περισσότερα νήπια με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 1.3% απάντησαν ότι για τα αγόρια είναι ήρωες από παιδικά/καρτούν και για τα κορίτσια είναι παιχνίδια παρά τα νήπια με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 0.7% και κανένα με πατέρα άνεργο, τα περισσότερα νήπια με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 2% απάντησαν ότι για τα αγόρια είναι ήρωες της Disney και για τα κορίτσια είναι ήρωες της Disney παρά τα νήπια με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 1.3% και κανένα με πατέρα άνεργο, το 0.7% των νηπίων με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας ανέφεραν για τα αγόρια τηλεπαιχνίδια και για τα κορίτσια παιχνίδια, ενώ κανένα νήπιο με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας και πατέρα άνεργο.

Στην ερώτηση «Ποιος είναι ο αγαπημένος σου ήρωας από την τηλεόραση/ταινίες/βιβλίο/κόμικ;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ αγαπημένου ήρωα και φύλου ($\chi^2=32.146$, $df=5$, $p=.000$). Ειδικότερα περισσότερα αγόρια 43,3% ανέφεραν ως αγαπημένο τους ήρωα από παιδικά/καρτούν παρά κορίτσια 27.3%, το 2.7% των κοριτσιών από κλασικά παραμύθια και κανένα αγόρι, περισσότερα κορίτσια 17.3% από παραμύθια/ ταινίες της Disney παρά αγόρια 1.3%, περισσότερα κορίτσια 2.7% από ταινίες/σήριαλ τηλεόρασης παρά αγόρια 2%, περισσότερα κορίτσια 1.3% από κόμικς παρά αγόρια 0.7% και το 1.3% των κοριτσιών ανέφεραν από βιβλίο, ενώ κανένα αγόρι.

Στην ερώτηση «Έχεις παιχνίδια/κουκλές/ρούχα από τον αγαπημένο σου ήρωα; Τι έχεις ακριβώς;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ ύπαρξης παιχνιδιών και ρούχων από τον αγαπημένο ήρωα και φύλου ($\chi^2=9.232$, $df=3$, $p=.026<.050$). Ειδικότερα περισσότερα κορίτσια 8.7% έχουν παιχνίδια και ρούχα παρά αγόρια 5.3%, περισσότερα αγόρια 14.7% έχουν μόνο ρούχα παρά κορίτσια 6.7%, περισσότερα κορίτσια 16.7% έχουν μόνο παιχνίδια παρά αγόρια 8.7% και περισσότερα κορίτσια 20.7% δεν έχουν ρούχα ούτε παιχνίδια παρά αγόρια 18.7%.

Στην ερώτηση «Πιστεύεις πως αυτός ο ήρωας είναι μόνο για αγόρια ή μόνο για κορίτσια και γιατί;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ αναγνώρισης έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα και φύλου ($\chi^2=13.361$, $df=6$, $p=.038<.050$). Συγκεκριμένα περισσότερα αγόρια 16% έκαναν αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα βάσει του φύλου παρά κορίτσια 12%, περισσότερα αγόρια 9.3% βάσει των ρούχων και των αξεσουάρ του ήρωα παρά κορίτσια 6%, ίδιο ποσοστό 2.7% αγοριών και κοριτσιών βάσει των θεατών που τον παρακολουθεί, το 4.7% των αγοριών βάσει των ικανοτήτων/δεξιοτήτων του ήρωα και κανένα κορίτσι, περισσότερα κορίτσια 0.7% βάσει παροχής άδειας παρακολούθησης από τους γονείς και κανένα αγόρι και το 1.3% κοριτσιών δεν αιτιολόγησαν την απάντησή τους, ενώ κανένα αγόρι.

Πίνακας 2. Διαφοροποιήσεις φύλου, χώρας καταγωγής, επάγγελμα πατέρα σχετικά με το δεύτερο θεματικό άξονα

<i>Η παρακολούθηση ταινιών στο DVD εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής (σε ποσοστό)</i>											
	ΜΗ ΥΠ. DVD	ΠΑΡ.Τ.	ΜΗ ΠΑΡ.Τ.								
Ελλάδα	8.7	74	4	$\chi^2=6.841$ $df=2$ $p=.033<.050$							
Ξένη χώρα	0.7	10	2.7								
<i>Η αγαπημένη διαφήμιση των νηπίων εξαρτάται από το επάγγελμα του πατέρα (σε ποσοστό)</i>											
	Π.	Τ. Π.	Κ.Τ.	ΕΙΔ.Δ.	ΕΙΔ.ΕΝΔ.	ΟΛ.	ΚΑΜ.	ΠΟΔ.ΑΓ.	ΜΗ Π.	ΑΓ.	
Υψηλής αυτ/μίας	5.3	30,7	2.7	2.7	1.3	0.7	5.3	2.7	0.7	5.3	$\chi^2=32.218$
Χαμηλής αυτ/μίας	2.7	25.3	4	0.7	1.3	0	2	2	0	1.3	$df=20$ $p=.041<.050$
<i>Ο αγαπημένος ήρωας εξαρτάται από το φύλο (σε ποσοστό)</i>											
	Π.Κ.Π.Τ	Κ.Π.	Π.Ν.	Τ.Σ.	Κ.	Β.					
Αγόρι	43.3	0	1.3	2	0.7	0	$\chi^2=32.146$ $df=5$ $p=.000$				
Κορίτσι	27.3	2.7	17.3	2.7	1.3	1.3					
<i>Η ύπαρξη ρούχων και παιχνιδιών από τον αγαπημένο ήρωα εξαρτάται από το φύλο (σε ποσοστό)</i>											
	ΥΠ. Ρ. Π.	ΥΠ. Ρ.	ΥΠ. Π.	ΜΗ ΥΠ. Ρ.Π.							
Αγόρι	5.3	14.7	8.7	18.7	$\chi^2=9.232$ $df=3$ $p=.026<.050$						
Κορίτσι	8.7	6.7	16.7	20.7							
<i>Η αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα εξαρτάται από το φύλο (σε ποσοστό)</i>											
	Φ	Ρ.ΑΞ.	Θ.	Ι.Δ.	ΜΗ Π.ΑΔ.	ΑΓ. ΑΙΤ.					
Αγόρι	1 2	9.3	2.7	4.7	0	0	$\chi^2=13.361$ $df=6$ $p=.038<.050$				
Κορίτσι	1 6	6	2.7	0	0.7	1.3					

Θεματικός άξονας 3: Πρακτικές γραμματισμού νηπίων στο νηπιαγωγείο

12. Αγαπημένη δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο, αιτιολόγηση της απάντησης

Αγαπημένη δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο η ζωγραφική 38 αναφορές, τα παιχνίδια με το οικοδομικό υλικό 26, τα παιχνίδια στο κουκλόσπιτο 24, τα παζλ, τα επιτραπέζια 19, η ανάγνωση παραμυθιών 10, τα παιχνίδια με μέσα συγκοινωνίας 9, με φιγούρες ζώων 8, τα παιχνίδια στην αυλή 6, στον υπολογιστή 5, στο κουκλοθέατρο 4, με ιατρικά εργαλεία 1. Προτίμηση της δραστηριότητας λόγω ευχαρίστησης 60 αναφορές, λόγω πολλών υλικών 30, λόγω ομαδικής μορφής 21, λόγω πρωτότυπων κατασκευών 18, λόγω δημιουργικότητας 11, λόγω απόκτησης νέων γνώσεων 8, λόγω οικογενειακού προτύπου 2 «μου αρέσει να διαβάζω βιβλία, γιατί μου διαβάζει ο μπαμπάς μου κάθε βράδυ όταν πάω για ύπνο».

13. Έκθεση παιδιών σε βιβλία

Διάβασμα παραμυθιών 83 αναφορές, βιβλίων 36, βιβλίων και παραμυθιών 20, ιστοριών, παραμυθιών 6, βιβλίων, παραμυθιών, ιστοριών 3, βιβλίων της Disney 2. Διάβασμα παραμυθιών με ζώα 50 αναφορές, κλασικών παραμυθιών 26, με τον άνθρωπο 15, με το περιβάλλον 11 «Ο Κύριος Μπεν και τα σκουπίδια που λέει να έχουμε καθαρό το περιβάλλον», με μυθολογία 10, με ειρήνη 9, με γράμματα, αριθμούς, χρώματα 8, όλων των ειδών 7, άγνοια είδος βιβλίων 4, με μέσα συγκοινωνίας 3. Αγαπημένο βιβλίο κάποιο κλασικό παραμύθι 45 αναφορές, με ζώα 36, με ανθρώπινο σώμα, συναισθήματα 18, με μυθολογία 13, με περιβάλλον 7, με ειρήνη, δημοκρατία και μη προτίμηση σε βιβλίο αντίστοιχα από 6 αναφορές, βιβλίο της Disney 4, άγνοια αγαπημένου βιβλίου 3, με μέσα συγκοινωνίας 2.

14. Αναφορές σε μαζική κουλτούρα

Συζήτηση στο νηπιαγωγείο για τηλεόραση, θέατρο, σινεμά 86 αναφορές και μη συζήτηση 64. Συζήτηση στο νηπιαγωγείο για προγράμματα, ήρωες μαζικής κουλτούρας 76 αναφορές και μη συζήτηση 10. Μη χρήση ηρώων μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο 49 αναφορές και χρήση 27 «την Ντόρα την Εξερευνήτρια την έχουμε σε παζλ το κάνουμε μόνοι μας το κάνουμε και με την κυρία μας».

Όσον αφορά την ερώτηση «Ποια είναι η αγαπημένη σου δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ αγαπημένης δραστηριότητας και φύλου ($\chi^2=45.680$, $df=10$, $p=.000$). Συγκεκριμένα τα περισσότερα κορίτσια 18% προτιμούν τα εικαστικά παρά τα αγόρια 7.3%, τα περισσότερα αγόρια 8% προτιμούν τα επιτραπέζια παιχνίδια και τα παζλ παρά κορίτσια 4.7%, τα περισσότερα κορίτσια 5.3% προτιμούν την ανάγνωση βιβλίων παρά το 1.3% των αγοριών, τα περισσότερα αγόρια 14% τα παιχνίδια με το οικοδομικό υλικό παρά αγόρια 3.3%, τα περισσότερα κορίτσια 13.3% τα παιχνίδια στο κουκλόσπιτο παρά αγόρια 2.7%, τα περισσότερα αγόρια 2% τα παιχνίδια με τον υπολογιστή παρά κορίτσια 1.3%, το ίδιο ποσοστό αγοριών και κοριτσιών 1.3% τα παιχνίδια στο κουκλοθέατρο, τα περισσότερα αγόρια 4.7% τα παιχνίδια με φιγούρες ζώων παρά κορίτσια 0.7%, τα περισσότερα αγόρια 5.3% τα παιχνίδια με μέσα συγκοινωνίας παρά κορίτσια 0.7%, τα περισσότερα κορίτσια 3.3% τα παιχνίδια στην αυλή παρά αγόρια 0.7%, το 0.7% των κοριτσιών παιχνίδια με τα ιατρικά εργαλεία και κανένα αγόρι.

Στην ερώτηση αν χρησιμοποιούν τους ήρωες των τηλεοπτικών προγραμμάτων σε παιχνίδια με τη νηπιαγωγό ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ του επαγγέλματος του πατέρα και της χρήσης ηρώων στο νηπιαγωγείο σε παιχνίδια ($\chi^2=9.647$, $df=4$, $p=.047<.050$). Συγκεκριμένα τα περισσότερα νήπια με πατέρα ο οποίος ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 9.3% απάντησαν ότι χρησιμοποιούν τους ήρωες σε παιχνίδια με τη νηπιαγωγό παρά τα νήπια με πατέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 7.3% και ακόμη λιγότερο με πατέρα άνεργο 1.3%.

Πίνακας 3. Διαφοροποιήσεις φύλου και επάγγελμα πατέρα σχετικά με τον τρίτο θεματικό άξονα

<i>Η αγαπημένη δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο εξαρτάται από το φύλο (σε ποσοστό)</i>												
	Z.	Π.	ΑΝ. Π.	ΟΙΚ.Υ Λ.	Κ/Κ	Η/Υ	Κ/Θ	Z.	Μ. Μ.	ΑΥΛ.	Ι. Ε.	
Αγόρι	7. 3	8	1.3	14	2.7	2	1.3	4.7	5.3	0.7	0	$\chi^2=45.680$ df=10 p=.000
Κορίτσι	18	4.7	5.3	3.3	13.3	1.3	1.3	0.7	0.7	3.3	0.7	
<i>Η αναφορά χρήσης ηρώων μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο σε παιχνίδια με τη νηπιαγωγό εξαρτάται από το επάγγελμα του πατέρα (σε ποσοστό)</i>												
			ΜΗ ΗΡ.	ΣΥΖ.	ΧΡ.Η.Μ.Κ		ΜΗ ΧΡ.ΗΡ.ΜΑΖ.ΚΟΥΛ.					
Υψηλής αυτονομίας			28.7		7.3		22					$\chi^2 =9.647$ df=4 p=.047<.050
Χαμηλής αυτονομίας			20.7		9.3		10					

Θεματικός άξονας 4: Διγλωσσική ανάπτυξη

15. Ικανότητα/δεξιότητα προφορικού λόγου

Ικανότητα/δεξιότητα προφορικού λόγου στη Γ1/Γ2 17 αναφορές, ικανότητα δεξιότητα προφορικού λόγου 3.

16. Επιλογή γλώσσας και συζήτησης με τους γονείς και τα αδέρφια

Προτίμηση συζήτησης με όλη την οικογένεια στη Γ1 αναφορές 12, με όλη την οικογένεια στη Γ2 αναφορές 5, με όλη την οικογένεια στη Γ1/Γ2 αναφορές 3.

17. Επιλογή γλώσσας για διήγηση ιστοριών και ανεκδότων

Προτίμηση διήγησης ιστοριών, ανέκδοτων στη Γ1 αναφορές 10, στη Γ2 αναφορές 9 και στη Γ1/Γ2 αναφορά 1.

18. Διαθεσιμότητα βιβλίων στη Γ1/Γ2

Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στη Γ1/Γ2 αναφορές 10 «η γιαγιά μου, όταν ήρθε μου έφερε στα αλβανικά η μαμά με παίρνει στα ελληνικά», στη Γ2 αναφορές 5, στη Γ1 αναφορές 4, μη διαθεσιμότητα βιβλίων αναφορά 1.

19. Διαθεσιμότητα βιβλίων στη Γ1/Γ2 επιλογή γλώσσας Γ1/Γ2 στην ανάγνωση βιβλίων

Ανάγνωση βιβλίων στη Γ2 αναφορές 7, στη Γ1 και στη Γ1/Γ2 αντίστοιχα από 6 αναφορές «ο μπαμπάς μου διαβάζει βιβλία στα ελληνικά και η μαμά στα ιταλικά», μη ανάγνωση βιβλίων 1 αναφορά. Προτίμηση ανάγνωσης βιβλίων στη Γ1 αναφορές 12, στη Γ2 αναφορές 6, στη Γ1/Γ2 αναφορά 1. Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ1 αναφορές 6, λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ2 και λόγω ευχαρίστησης στη Γ1 αντίστοιχα από 4 αναφορές, άγνοια αιτιολόγησης της απάντησης αναφορές 3, λόγω ευχαρίστησης στη Γ2 και λόγω κυρίαρχης γλώσσας της Γ1 αντίστοιχα από 1 αναφορά.

20. Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ1/Γ2 επιλογή γλώσσας Γ1/Γ2 στην τηλεόραση

Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ2 αναφορές 10, στη Γ1 και στη Γ1/Γ2 αντίστοιχα από 5 «βλέπω τηλεόραση και στα ελληνικά και στα αλβανικά έχουμε και τις δυο, αλλά περισσότερο στα ελληνικά». Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ1 αναφορές 5, λόγω καλύτερης κατανόησης

της Γ2 και λόγω ευχαρίστησης στη Γ2 αντίστοιχα από 4 αναφορές, λόγω προτροπής των γονέων στη Γ1 αναφορές 3, λόγω ευχαρίστησης στη Γ1 αναφορές 2, λόγω είδους προγραμμάτων στη Γ1 «στα ρώσικα, γιατί έχει πολλά τραγούδια, χορεύουν και εγώ χορεύω» και λόγω ομιλίας στο σπίτι της Γ2 αντίστοιχα από 1 αναφορά.

Στην ερώτηση «Σε ποια γλώσσα διηγείσαι ιστορίες και λες ανέκδοτα;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ γλώσσας διήγησης ιστοριών και ανέκδοτων και του επαγγέλματος της μητέρας ($\chi^2=13.056$, $df=4$, $p=.011<.050$). Τα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 50% προτιμούν στη Γ1 και κανένα με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας και με μητέρα άνεργη, τα περισσότερα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 30% προτιμούν στη Γ2 παρά με μητέρα άνεργη 10% και ακόμη λιγότερο με μητέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 5%, το 5% των νηπίων κανένα με μητέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής προτιμούν στη Γ1 και στη Γ2 και κανένα με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας και με μητέρα άνεργη.

Στην ερώτηση «Σε ποια γλώσσα σου διαβάζουν βιβλία;» ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της γλώσσας ανάγνωσης βιβλίων στο παιδί και του επαγγέλματος του πατέρα ($\chi^2=10.625$ $df=3$, $p=.014<.050$). Το ίδιο ποσοστό νηπίων 15% με πατέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής και χαμηλής αυτονομίας τα διαβάζουν βιβλία στη Γ1 και στη Γ2, το 30% των νηπίων με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας τα διαβάζουν βιβλία στη Γ1 και κανένα με πατέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας και το 35% των νηπίων με πατέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας τα διαβάζουν στη Γ2, ενώ κανένα με πατέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας.

Ως προς την προτίμηση γλώσσας στην ανάγνωση βιβλίων από τα νήπια ο έλεγχος χ^2 κατέδειξε στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ προτίμησης γλώσσας ανάγνωσης βιβλίων στο παιδί και του επαγγέλματος της μητέρας ($\chi^2=14.688$, $df=6$, $p=.023<.050$). Τα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 5% προτιμούν στη Γ1 και στη Γ2 και κανένα με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας και με μητέρα άνεργη, τα περισσότερα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 55% προτιμούν στη Γ1 παρά τα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας 5% και κανένα με άνεργη μητέρα, τα περισσότερα νήπια με μητέρα που ασκεί επάγγελμα χαμηλής αυτονομίας 20% προτιμούν στη Γ2 παρά τα νήπια με μητέρα που είναι άνεργη 10% επάγγελμα χαμηλής και κανένα με μητέρα που ασκεί επάγγελμα υψηλής αυτονομίας.

Πίνακας 4. Διαφοροποιήσεις επαγγέλματος πατέρα και μητέρας σχετικά με τον τέταρτο θεματικό άξονα

<i>Η γλώσσα διήγησης ιστοριών εξαρτάται από το επάγγελμα της μητέρας</i>					
Επάγγελμα μητέρας	Γ1	Γ2	Γ1/Γ2		
Υψηλής αυτονομίας	0%	5%	5%	$\chi^2=13.056$ df=4 p=.011<.050	
Χαμηλής αυτονομίας	50%	30%	0%		
Άνεργη	0%	10%	0%		
<i>Η γλώσσα ανάγνωσης βιβλίων στο παιδί εξαρτάται από το επάγγελμα του πατέρα</i>					
Επάγγελμα πατέρα	MH AN	Γ1/Γ2	Γ1	Γ2	
Υψηλής αυτονομίας	0.5%	15%	0%	0%	$\chi^2=10,625$ df=3 p=.014<.050
Χαμηλής αυτονομίας	0%	15%	30%	35%	
<i>Η προτίμηση γλώσσας ανάγνωσης βιβλίων από τα νήπια εξαρτάται από το επάγγελμα της μητέρας</i>					
Επάγγελμα μητέρας	MH AN	Γ1/Γ2	Γ1	Γ2	
Υψηλής αυτονομίας	5%	5%	5%	0%	$\chi^2=14.688$ df=6 p=.023<.050
Χαμηλής αυτονομίας	0%	0%	55%	20%	
Άνεργη	0%	0%	0%	10%	

Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων μας παρέχουν μία σαφή εικόνα σχετικά με την καταγραφή πρακτικών γραμματισμού μονόγλωσσων και δίγλωσσων νηπίων.

Οι απαντήσεις των νηπίων κατέγραψαν με σαφήνεια τις πρακτικές τις οποίες ακολουθούν οι γονείς σχετικά με το γραμματισμό των παιδιών τους. Η ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών ή μόνο εφημερίδων ή μόνο περιοδικών από την πλειοψηφία των γονέων αποτελεί μια αγαπημένη ενασχόλησή τους με τον έντυπο λόγο. Είναι σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών πρακτικών οικογενειακού περιβάλλοντος, τα οποία έδειξαν ότι ένα μεγάλο μέρος του έντυπου λόγου στο σπίτι σχετιζόταν με την καθημερινή ζωή, όπως την ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών (Weinberger, 1996). Η παρούσα έρευνα κατέδειξε ότι το φύλο, στο οποίο ανήκουν τα νήπια, διαφοροποιεί τις απαντήσεις τους ως προς την ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών από τον πατέρα, με τους πατέρες των κοριτσιών να διαβάζουν σε μεγαλύτερο ποσοστό από των αγοριών. Σχεδόν όλα τα νήπια έχουν γνώση του είδους παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων των γονιών τους, αλλά μόνο μια μειοψηφία αναφέρθηκε στην κοινή παρακολούθηση παιδικών καρτούν. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των νηπίων η παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων από τον πατέρα εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής.

Η ύπαρξη βιβλίων και παιδικών βιβλίων σχεδόν σε όλα τα σπίτια των νηπίων την καταδεικνύει ως μια δημοφιλή πρακτική γραμματισμού. Η ύπαρξη βιβλίων σύμφωνα με την παρούσα έρευνα εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής, με τους Έλληνες να υπερέχουν ως προς τη διαθεσιμότητα βιβλίων, συγκριτικά με αυτούς που έχουν ξένη χώρα καταγωγής. Η παρούσα έρευνα έδειξε ότι ένας μεγάλος αριθμός σπιτιών έχουν μια συσκευή τηλεόρασης σε έναν κοινό χώρο του σπιτιού. Ένας μεγάλος αριθμός οικογενειών διαθέτει μια συσκευή Dvd σε έναν κοινό χώρο του σπιτιού. Ακόμη η παρούσα έρευνα έδειξε ότι όταν υπάρχουν δυο συσκευές DVD στο σπίτι, ένας περιορισμένος αριθμός οικογενειών την έχει τοποθετημένη στο δωμάτιο του

παιδιού. Η παρακολούθηση ταινιών στο DVD εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής. Σχετικά με την κατοχή Play station τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι τα 3/4 περίπου των οικογενειών διαθέτουν μια ή δυο συσκευές Play station και τις περισσότερες φορές είναι τοποθετημένη στο σαλόνι. Αναφορικά με τη διαθεσιμότητα συσκευής υπολογιστή, καταδείχθηκε ότι σχεδόν όλες οι οικογένειες των νηπίων διαθέτουν και στην πλειοψηφία τους έχουν πρόσβαση στο ίντερνετ. Συνήθως τον χρησιμοποιούν οι γονείς τους σε έναν συγκεκριμένο χώρο του σπιτιού. Οι γονείς στην πλειοψηφία επιτρέπουν στα παιδιά να τον χρησιμοποιούν. Παρόμοια ευρήματα βρέθηκαν στην έρευνα των Zeverberg και Logan (2008) ως προς την πρόσβαση στον υπολογιστή παιδιών ηλικίας 4-5 χρονών. Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας είναι παρόμοια με αυτά που βρέθηκαν στην έρευνα της Saracho (2000) ως προς την κοινή ανάγνωση βιβλίων όλων των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Τα 3/4 των παιδιών παρακολουθούν θεατρικές παραστάσεις και κινηματογραφικές ταινίες. Όσον αφορά την καταγραφή πρακτικών γραμματισμού στο σπίτι και τη χρήση της μαζικής κουλτούρας, οι απαντήσεις των νηπίων, σχετικά με τις προτιμήσεις βιβλίων, έδειξαν ότι τα περισσότερα προτιμούν κλασικά παραμύθια. Ως αγαπημένο βιβλίο των παιδιών αναδείχτηκε το κλασικό παραμύθι. Τα περισσότερα παιδιά που διαθέτουν κόμικς στο σπίτι, τους τα διαβάζει κάποιος μεγαλύτερος. Παρόμοια ευρήματα βρέθηκαν στην έρευνα της Saracho (2000) όπου το 45% των γονέων διάβαζαν κόμικς στα παιδιά τους. Κατά το πλείστον τα νήπια παίζουν παιχνίδια στο Play station. Τα αποτελέσματα αυτά είναι σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας των Marsh και Thompson (2001), η οποία κατέδειξε ότι περίπου τα μισά παιδιά τα οποία διέθεταν συσκευή Play station στο σπίτι τους έπαιζαν παιχνίδια. Αγαπημένη διαφήμιση των παιδιών στην πλειοψηφία είναι κάποια από τα παιδικά καρτούν. Ο αγαπημένος ήρωας των περισσότερων νηπίων είναι από τα κινούμενα σχέδια και η επιλογή εξαρτάται από το φύλο του νηπίου. Η περιγραφή του αγαπημένου ήρωα έγινε κατά το πλείστον με βάση τα ρούχα του. Τα περισσότερα παιδιά έχουν ρούχα ή/και παιχνίδια από τον αγαπημένο τους ήρωα και η κατοχή τους εξαρτάται από το φύλο του νηπίου. Σχετικά με τις διαφημίσεις η αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού έγινε κατά το πλείστον με βάση το φύλο του ήρωα. Τα αποτελέσματα είναι σύμφωνα με αυτά της έρευνας του Browne (1998) που κατέδειξαν ότι οι διαφημίσεις προβάλλουν τα στερεότυπα των δυο φύλων.

Οι πρακτικές γραμματισμού των νηπίων στο νηπιαγωγείο καταγράφηκαν από τις απαντήσεις των νηπίων. Ως αγαπημένη δραστηριότητα των νηπίων αναδείχθηκε η ζωγραφική, η οποία εξαρτάται από το φύλο των νηπίων με τα περισσότερα κορίτσια να την προτιμούν. Η αιτιολόγηση της αγαπημένης δραστηριότητας έγινε περισσότερο με βάση την ευχαρίστηση που τους προκαλεί. Όλα τα παιδιά ανέφεραν την ανάγνωση κάποιου είδους βιβλίων στο νηπιαγωγείο με επικρατέστερη την ανάγνωση παραμυθιών. Όσον αφορά τη χρήση μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο λίγο περισσότερο από τα μισά παιδιά ανέφεραν ότι συζητάνε για την τηλεόραση, το σινεμά και το θέατρο. Η αναφορά χρήσης ηρώων μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο σε παιχνίδια με τη νηπιαγωγό εξαρτάται από το επάγγελμα του πατέρα.

Η διερεύνηση της διγλωσσικής ανάπτυξης στο σπίτι, έδειξε ότι το 85% των δίγλωσσων νηπίων έχουν την ικανότητα και τη δεξιότητα και στις δυο γλώσσες. Για τα δίγλωσσα παιδιά η οικογένεια είναι το πρώτο πλαίσιο, που εκτίθενται στη μητρική γλώσσα, Γ1. Τα περισσότερα νήπια του δείγματός μας συζητάνε με όλη την οικογένεια στη Γ1. Η διήγηση ιστοριών από τα δίγλωσσα νήπια γίνεται κατά το πλείστον στη Γ1. Τα περισσότερα σπίτια διαθέτουν βιβλία και στις δυο γλώσσες, εύρημα το οποίο είναι σύμφωνο με τα αποτελέσματα της μελέτης των Hammer, Miccio & Wagstaff (2003) που κατέδειξε ότι η ανάπτυξη γραμματισμού των δίγλωσσων παιδιών

υποστηριζόταν από υλικά γραμματισμού και στις δυο γλώσσες στο σπίτι. Η ανάγνωση βιβλίων κατά το πλείστον γίνεται στη Γ2 και εξαρτάται από το επάγγελμα του πατέρα. Τα μισά δίγλωσσα νήπια παρακολουθούν τηλεόραση στη Γ2, αλλά ως γλώσσα προτίμησης τηλεοπτικών προγραμμάτων ανέφεραν τη Γ1. Τα περισσότερα αιτιολόγησαν την απάντησή τους λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ1.

Περιορισμοί Της Έρευνας

Όπως σε κάθε επιστημονική έρευνα, τα συμπεράσματα υπόκεινται σε περιορισμούς έτσι το ίδιο συμβαίνει και με την παρούσα. Οι συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας προέρχονταν μόνο από νηπιαγωγεία μιας συγκεκριμένης αστικής περιοχής. Επίσης οι περισσότεροι δίγλωσσοι συμμετέχοντες προερχόταν από μια συγκεκριμένη χώρα. Αναφορικά με το επάγγελμα του πατέρα των συμμετεχόντων δίγλωσσων νηπίων δεν υπήρξε κάποιος που να ήταν άνεργος.

Προτάσεις Για Περαιτέρω Έρευνα

Μέσα από τα προαναφερθέντα συμπεράσματα, προκύπτουν διάφορα νέα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία πρέπει να απασχολήσουν μελλοντικές έρευνες, αναφορικά με τις πρακτικές γραμματισμού των μονόγλωσσων και δίγλωσσων νηπίων. Περαιτέρω έρευνα θα μπορούσε να διερευνήσει τις πρακτικές γραμματισμού νηπίων όχι μόνο παιδιών αστικής περιοχής, αλλά και ημιαστικής και αγροτικής. Ακόμη μελλοντικές έρευνες θα ήταν ενδιαφέρον να εξετάσουν πρακτικές γραμματισμού νηπίων και σε άλλους νομούς της Ελλάδας προκειμένου να διαπιστωθεί αν ακολουθούνται οι ίδιες. Θα ήταν ενδιαφέρον σε επόμενες έρευνες να προστεθεί ως ανεξάρτητη μεταβλητή και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, ώστε να δοθεί ολοκληρωμένο το προφίλ τους. Επίσης μεταγενέστερες έρευνες θα μπορούσαν να εξετάσουν τις πρακτικές γραμματισμού των νηπίων, οι οποίες πραγματοποιούνται σε χώρους του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος.

References

- Browne, B. A. (1998). Gender stereotypes in advertising on children's television in 1990s: A cross-national analysis. *Journal of Advertising, 1*, Bruner, J., (1996). *The Culture of Education*. Harvard College. 83-96.
- Cairney, T. H. (2000). The construction of literacy and literacy learners. *Language Arts, 77* (6), 496-505.
- De Hower, A. (2007). Parental language input patterns and children's bilingual use. *Applied Psycholinguistics, 28*, 411-424.
- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο. (2002). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Hammer, C. S., Miccio, A. W., & Wagstaff, D. (2003). Home literacy experiences and their relationship to bilingual preschoolers' developing English literacy abilities. *Language Speech and Hearing Services in Schools, 34*, 20-30.
- Hart, B., & Risley, T. R. (1995). *Meaningful differences in the everyday experiences of young American children*. Baltimore: Brookes.
- Hurst, R., & Hurst, J. (2001). Strategies-based assessment of science knowledge for second language learners. *Journal of the Texas Association for Bilingual Education, 6* (1), 61-70.

- Lonigan, C. J., Burgess, S. R., & Anthony, J. L. (2000). Development of emergent literacy and early reading skills in preschool children: Evidence from a latent-variable longitudinal study. *Developmental Psychology, 36*, 596-613.
- Marsh, J. (2004). Review article. *Literacy, 38* (2), 114-116.
- Marsh, J., & Thompson, P. (2001). Parental involvement in literacy development using media texts. *Journal of Research in Reading 24* (3), 266–78.
- Padilla, A. M., Lindholm, K. J., Chen, A., Duran, R., Hakuta, K., Lambert, W., & Tucker, G. R. (1991). The English-only movement: Myths, reality, and implications for psychology. *American Psychologist, 46*, 120-130.
- Reyes, I. (2006). “Exploring connections between emergent biliteracy and bilingualism”. *Journal of Early Childhood Literacy, 6* (3), 267-292.
- Saracho, O. N. (2000). Literacy Development in the Family Context. *Early Child Development and Care, 163* (1), 107-114.
- Τριάρχη-Herrmann, B. (2000). *Η Διγλωσσία στην παιδική ηλικία. Μία ψυχολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Weinberger, J., (1996). *Literacy Goes to School: The Parents’ Role in Young Children’s Literacy Learning*. London: Paul Chapman Publishing.
- Wolfe, S., & Flewitt, R. (2010). New technologies, new multimodal literacy practices and young children’s metacognitive development. *Cambridge Journal of Education 40*, 387-399.
- Χαραλαμπόπουλος, Α. (2006). *Γραμματισμός, κοινωνία και εκπαίδευση*. Μετ. Αραποπούλου, Α., Κονσούλη, Ε., Κορομπάκης, Δ., Κουφάκη, Λ. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη.
- Xu, H. (1999). Young Chinese ESL children’s home literacy experiences. *Reading Horizons, 40*, 47-64.
- Zevenbergen, R., & Logan, H. (2008). Computer use by pre-school children: Rethinking practice as digital natives come to school. *Australian Journal of Early Childhood, 33* (1), 37-44.

Παραρτημα

ΦΥΛΟ:	1 αγόρι	2 κορίτσι
ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ:	1 Ελλάδα	2 ξένη χώρα
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ:		
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ:	1 υψηλή αυτονομία	2 χαμηλή αυτονομία 3 άνεργη
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ:	1 υψηλή αυτονομία	2 χαμηλή αυτονομία 3 άνεργη
Θεματικός άξονας Α: Πρακτικές γραμματισμού νηπίων και οικογενειακό περιβάλλον		
Κατηγορίες	Κωδικοί	
1. Πρακτικές γραμματισμού γονέων	Ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τον πατέρα Μη ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τον πατέρα	
	Ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τη μητέρα Μη ανάγνωση εφημερίδων, περιοδικών από τη μητέρα	
	Παρακολούθηση ειδήσεων από τον πατέρα Παρακολούθηση έργων από τον πατέρα Παρακολούθηση ξένων ταινιών από τον πατέρα Παρακολούθηση ποδοσφαιρικών αγώνων από τον πατέρα Παρακολούθηση ειδήσεων, ποδοσφαιρικών αγώνων από τον πατέρα Παρακολούθηση ειδήσεων, παιδικών/καρτούν από τον πατέρα Παρακολούθηση διαφημίσεων, παιδικών/καρτούν από τον πατέρα Άγνοια τι παρακολουθεί ο πατέρας	
	Παρακολούθηση ειδήσεων από τη μητέρα Παρακολούθηση ξένων ταινιών από τη μητέρα Παρακολούθηση έργων από τη μητέρα Παρακολούθηση τούρκικων έργων από τη μητέρα Παρακολούθηση εκπομπών από τη μητέρα Παρακολούθηση διαφημίσεων από τη μητέρα Παρακολούθηση ειδήσεων, έργων από τη μητέρα Παρακολούθηση διαφημίσεων, παιδικών/καρτούν	
2. Διαθεσιμότητα έντυπων μέσων στην οικογένεια	Διαθεσιμότητα βιβλίων στο σπίτι Μη διαθεσιμότητα βιβλίων στο σπίτι	
	Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στο σπίτι Μη διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στο σπίτι	
	Διαθεσιμότητα κόμικς, περιοδικών στο σπίτι Διαθεσιμότητα κόμικς στο σπίτι Διαθεσιμότητα περιοδικών στο σπίτι Μη διαθεσιμότητα κόμικς, περιοδικών στο σπίτι	
	3. Διαθεσιμότητα οπτικοακουστικών και ψηφιακών μέσων στην οικογένεια Ύπαρξη μιας συσκευής τηλεόρασης στο σαλόνι ή κουζίνα Ύπαρξη δυο συσκευών τηλεόρασης στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα ή δωμάτιο αδερφού/ής, στην κουζίνα, κρεβατοκάμαρα Ύπαρξη δυο συσκευών τηλεόρασης στο σαλόνι, δωμάτιό του Ύπαρξη τριών συσκευών τηλεόρασης στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, δωμάτιο αδερφού/ής	

	<p>Ύπαρξη τριών συσκευών τηλεόρασης στο σαλόνι, δωμάτιό του, κρεβατοκάμαρα ή δωμάτιο αδερφού/ής Μη ύπαρξη τηλεόρασης στο σπίτι</p> <p>Ύπαρξη μιας συσκευής DVD στο σαλόνι, κουζίνα, δωμάτιο αδερφού/ής, δωμάτιό του, κρεβατοκάμαρα Ύπαρξη δυο συσκευών DVD στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα ή δωμάτιο αδερφού/ής Ύπαρξη δυο συσκευών DVD στο σαλόνι, δωμάτιό του Μη ύπαρξη συσκευής DVD στο σπίτι</p> <p>Ύπαρξη Η/Υ στο σπίτι Μη ύπαρξη Η/Υ στο σπίτι Χρήση Η/Υ από όλη την οικογένεια στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα Χρήση Η/Υ από γονείς στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, γραφείο, δωμάτιό του Χρήση Η/Υ από πατέρα, αδερφό/ή στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα Χρήση Η/Υ από αδερφό/ή στο σαλόνι Χρήση laptop από όλη την οικογένεια, γονείς, αδερφό/ή</p> <p>Διάθεση διαδικτυακής σύνδεσης στο σπίτι Μη διάθεση διαδικτυακής σύνδεσης στο σπίτι</p> <p>Κατοχή μιας συσκευής Play station στο σαλόνι, δωμάτιό του, δωμάτιο αδερφού/ής, κρεβατοκάμαρα Κατοχή δυο συσκευών Play station στο σαλόνι, δωμάτιό του ή δωμάτιο αδερφού/ής Μη κατοχή συσκευής Play station στο σπίτι</p>
4. Πρόσβαση σε είδη γραμματισμού	<p>Ανάγνωση βιβλίων στο σπίτι Μη ανάγνωση βιβλίων στο σπίτι</p> <p>Ανάγνωση βιβλίων από γονείς στο παιδί Ανάγνωση βιβλίων από όλη την οικογένεια στο παιδί Ανάγνωση βιβλίων από αδερφό/ή στο παιδί Ανάγνωση βιβλίων από πατέρα, αδερφό/ή στο παιδί Ανάγνωση βιβλίων από γονείς, συγγενικό περιβάλλον στο παιδί</p> <p>Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με γονείς Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με όλη την οικογένεια Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με αδερφό/ή Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με συγγενικά πρόσωπα Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με φίλους Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων με νηπιαγωγείο Μη παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων</p> <p>Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με γονείς Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με όλη την οικογένεια Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με αδερφό/ή Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με πατέρα, αδερφό/ Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με μητέρα, αδερφό/ή Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με συγγενικά πρόσωπα</p>

	<p>Παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών με φίλους Μη παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών</p>
5. Παρέμβαση γονέων στις πρακτικές γραμματισμού των παιδιών τους	<p>Παροχή άδειας χρήσης Η/Υ από γονείς Μη παροχή άδειας χρήσης Η/Υ από γονείς</p>
Θεματικός άξονας Β: Πρακτικές γραμματισμού παιδιών στο σπίτι/ χρήση μαζικής κουλτούρας	
Κατηγορίες	Κωδικοί
6. Βιβλία/κόμικς	<p>Προτίμηση σε παραμύθια, ιστορίες Προτίμηση σε κλασικά παραμύθια Προτίμηση σε μυθολογία Προτίμηση σε παραμύθια με μέσα συγκοινωνίας Προτίμηση σε χριστιανικά βιβλία Προτίμηση σε μύθος Αισώπου Προτίμηση σε βιβλία με έμβια όντα Προτίμηση σε βιβλία με αριθμούς, γράμματα Προτίμηση σε περιοδικά Προτίμηση σε όλα τα βιβλία Μη προτίμηση σε βιβλία</p>
	<p>Αγαπημένο παραμύθι Αγαπημένο κλασικό παραμύθι Αγαπημένο παραμύθι Disney Αγαπημένο μύθος Αισώπου Αγαπημένο μυθολογία Αγαπημένο χριστιανικό βιβλίο Αγαπημένο με έμβια όντα Αγαπημένο παραμύθι με αριθμούς Αγαπημένο με ειρήνη Αγαπημένο περιοδικό Μη αγαπημένο βιβλίο</p>
	<p>Ανάγνωση κόμικς Μη ανάγνωση κόμικς</p>
	<p>Αγαπημένο κόμικ της Disney Αγαπημένο κόμικ Λούκι Λουκ Αγαπημένο κόμικ Αστερίξ Οβελίξ Αγαπημένο κόμικ Superman Άγνοια αγαπημένου κόμικ</p>
7. Τηλεόραση-DVD	<p>Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σπίτι Μη παρακολούθηση τηλεόρασης στο σπίτι</p>
	<p>Παρακολούθηση παιδικών/καρτούν Παρακολούθηση παιδικών εκπομπών Παρακολούθηση διαφημίσεων Παρακολούθηση έργων, τούρκικων έργων Παρακολούθηση ελληνικών ταινιών</p>

	<p>Παρακολούθηση τηλεπαιχνιδιών Παρακολούθηση ποδοσφαιρικών αγώνων, αγώνων μπάσκετ Παρακολούθηση ειδήσεων Παρακολούθηση ξένων ταινιών</p>
	<p>Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από παιδικά/καρτούν Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από παιδικές εκπομπές Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από ταινίες Disney Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από ελληνικές σειρές Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από αγώνες Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από κλασικά παραμύθια Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από θέατρο σκιών Αγαπημένο τηλεοπτικό πρόγραμμα από ειδήσεις</p>
	<p>Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι Παρακολούθηση τηλεόρασης στην κρεβατοκάμαρα Παρακολούθηση τηλεόρασης στην κουζίνα Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι, δωμάτιο αδερφού/ής Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, δωμάτιο αδερφού/ής Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι, δωμάτιό του Παρακολούθηση τηλεόρασης στο σαλόνι, στην κρεβατοκάμαρα, δωμάτιό του</p>
	<p>Παρακολούθηση ταινιών στο DVD Μη παρακολούθηση ταινιών στο DVD</p>
	<p>Αγαπημένες ταινίες από παιδικά/καρτούν Αγαπημένες ταινίες από κλασικά παραμύθια Αγαπημένες ταινίες από μύθους Αισώπου Αγαπημένες ταινίες από μυθολογία Αγαπημένες ταινίες από ξένες ταινίες Αγαπημένες ταινίες από παραμύθια/ταινίες Disney Αγαπημένες ταινίες από ελληνικές ταινίες Αγαπημένες ταινίες από καρτούν/παιδικά, κλασικών παραμυθιών Αγαπημένες ταινίες από παιδικά/καρτούν, παραμύθια/ταινίες Disney Άγνωια αγαπημένων ταινιών</p>
8. Play station	<p>Παίξιμο παιχνιδιών στο Play station Μη παίξιμο παιχνιδιών στο Play station</p>
	<p>Παιχνίδια στο Play station παιδικών/καρτούν Παιχνίδια στο Play station ταινιών/παραμυθιών Disney Παιχνίδια στο Play station με ζώα Παιχνίδια στο Play station με μέσα συγκοινωνίας, αγώνες ράλι Παιχνίδια στο Play station με ποδοσφαιρικούς αγώνες Παιχνίδια στο Play station με μπαλάκια Παιχνίδια στο Play station με κούκλες, κουζινικά, κομμωτήριο</p>

	Άγνοια παιχνιδιών στο Play station
9. Διαφημίσεις	<p>Αγαπημένη διαφήμιση με παιχνίδια</p> <p>Αγαπημένη διαφήμιση με παιδικά/καρτούν, τηλεπαιχνίδια, ταινιών, εκπομπών, ειδήσεων</p> <p>Αγαπημένη διαφήμιση με κινητή τηλεφωνία</p> <p>Αγαπημένη διαφήμιση με είδη διατροφής</p> <p>Αγαπημένη διαφήμιση με είδη ένδυσης, αξεσουάρ</p> <p>Αγαπημένες διαφημίσεις όλες</p> <p>Καμία αγαπημένη διαφήμιση</p> <p>Αγαπημένη διαφήμιση με ποδοσφαιρικούς, μπάσκετ αγώνες</p> <p>Μη παρακολούθηση διαφημίσεων</p>
10. Ποπ είδωλα	<p>Αγαπημένος ήρωας από παιδικά/καρτούν, παιδικές ταινίες</p> <p>Αγαπημένος ήρωας από κλασικά παραμύθια</p> <p>Αγαπημένος ήρωας από παραμύθια/ταινίες Disney</p> <p>Αγαπημένος ήρωας από ταινίες/ σήριαλ τηλεόρασης</p> <p>Αγαπημένος ήρωας από κόμικς</p> <p>Αγαπημένος ήρωας από βιβλίο</p>
	<p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει ρούχων</p> <p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει το φύλο</p> <p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει την ιδιότητα</p> <p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει διάκρισης ανθρώπου-ζώου</p> <p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει εξωτερικών χαρακτηριστικών</p> <p>Περιγραφή αγαπημένου ήρωα βάσει ρούχων και ικανοτήτων/δεξιοτήτων</p>
	<p>Ύπαρξη ρούχων, παιχνιδιών από τον αγαπημένο ήρωα</p> <p>Ύπαρξη ρούχων από τον αγαπημένο ήρωα</p> <p>Ύπαρξη παιχνιδιών από τον αγαπημένο ήρωα</p> <p>Μη ύπαρξη ρούχων, παιχνιδιών από τον αγαπημένο ήρωα</p>
11. Έμφυλα στερεότυπα και μαζική κουλτούρα	<p>Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού διαφημίσεων βάσει του προϊόντος</p> <p>Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει του ήρωα</p> <p>Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει των θεατών</p> <p>Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει άδειας παρακολούθησης</p> <p>Αγόρια παιχνίδια, Κορίτσια παιχνίδια</p> <p>Αγόρια παιχνίδια, Κορίτσια είδη καθαριότητας, περιποίησης</p> <p>Αγόρια ήρωες παιδικών/καρτούν, Κορίτσια ήρωες παιδικών/καρτούν, Disney</p> <p>Αγόρια ήρωες παιδικών/καρτούν, Κορίτσια παιχνίδια</p> <p>Αγόρια ήρωες Disney, Κορίτσια ήρωες Disney</p> <p>Αγόρια τηλεπαιχνίδια, Κορίτσια παιχνίδια</p>
	<p>Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού διαφημίσεων βάσει θεατών</p> <p>Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει παρουσίας δυο φύλων</p> <p>Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει προϊόντος</p> <p>Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει των προσώπων που χρησιμοποιούν το προϊόν</p>

	Άγνοια αιτιολόγησης
	Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα βάσει το φύλο του ήρωα Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει ρούχων, αξεσουάρ Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει θεατών Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει ικανοτήτων/δεξιοτήτων Αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει μη παροχής άδειας Άγνοια αιτιολόγησης
	Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού του ήρωα βάσει των θεατών Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει παρουσίας δυο φύλων Μη αναγνώριση έμφυλου προσδιορισμού βάσει ευχαρίστησης στους θεατές Άγνοια αιτιολόγησης
Θεματικός άξονας Γ: Πρακτικές γραμματισμού νηπίων στο νηπιαγωγείο	
Κατηγορίες	Κωδικοί
12. Αγαπημένη δραστηριότητα στο νηπιαγωγείο, αιτιολόγηση της απάντησης	Αγαπημένη δραστηριότητα η ζωγραφική Αγαπημένη δραστηριότητα τα παζλ, τα επιτραπέζια παιχνίδια Αγαπημένη δραστηριότητα η «ανάγνωση» παραμυθιών Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια με το οικοδομικό υλικό Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια στο κουκλόσπιτο Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια στον υπολογιστή Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια στο κουκλοθέατρο Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια με φιγούρες ζώων Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια με μέσα συγκοινωνίας Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια στην αυλή Αγαπημένη δραστηριότητα τα παιχνίδια με ιατρικά εργαλεία
	Προτίμηση λόγω ευχαρίστησης Προτίμηση λόγω πρωτότυπων κατασκευών Προτίμηση λόγω πολλών υλικών Προτίμηση λόγω δημιουργικότητας Προτίμηση λόγω απόκτησης νέων γνώσεων Προτίμηση λόγω οικογενειακού προτύπου Προτίμηση λόγω ομαδικής μορφής
13. Έκθεση παιδιών σε βιβλία	Διάβασμα βιβλίων Διάβασμα παραμυθιών Διάβασμα βιβλίων Disney Διάβασμα βιβλίων, παραμυθιών στο νηπιαγωγείο Διάβασμα ιστοριών, παραμυθιών Διάβασμα βιβλίων, παραμυθιών, ιστοριών
	Διάβασμα παραμυθιών με ζώα Διάβασμα παραμυθιών με τον άνθρωπο Διάβασμα παραμυθιών κλασικών παραμυθιών Διάβασμα παραμυθιών με περιβάλλον Διάβασμα παραμυθιών με μύθους Αισώπου Διάβασμα παραμυθιών με μυθολογία

	Διάβασμα παραμυθιών με γράμματα, αριθμούς, χρώματα Διάβασμα παραμυθιών με μέσα συγκοινωνίας Διάβασμα παραμυθιών με ειρήνη Διάβασμα όλων των ειδών Άγνοια είδος βιβλίων
	Αγαπημένο βιβλίο κλασικό παραμύθι Αγαπημένο βιβλίο μυθολογίας Αγαπημένο βιβλίο μύθος Αισώπου Αγαπημένο βιβλίο Disney Αγαπημένο βιβλίο με περιβάλλον Αγαπημένο βιβλίο με ζώα Αγαπημένο βιβλίο με ειρήνη, δημοκρατία Αγαπημένο βιβλίο με μέσα συγκοινωνίας Αγαπημένο βιβλίο με ανθρώπινο σώμα, συναισθήματα Άγνοια αγαπημένου βιβλίου Μη προτίμηση σε αγαπημένο βιβλίο
14. Αναφορές στη μαζική κουλτούρα	Συζήτηση στο νηπιαγωγείο για τηλεόραση, θέατρο, σινεμά Μη συζήτηση στο νηπιαγωγείο για τηλεόραση, θέατρο, σινεμά
	Συζήτηση στο νηπιαγωγείο για προγράμματα, ήρωες μαζικής κουλτούρας Μη συζήτηση στο νηπιαγωγείο για προγράμματα, ήρωες μαζικής κουλτούρας
	Χρήση ηρώων μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο Μη χρήση ηρώων μαζικής κουλτούρας στο νηπιαγωγείο
Θεματικός άξονας Δ: Διγλωσσική ανάπτυξη	
Κατηγορίες	Κωδικοί
15. Ικανότητα/Δεξιότητα προφορικού λόγου στη Γ1/Γ2	Ικανότητα/δεξιότητα προφορικού λόγου στη Γ1/Γ2 Ικανότητα/δεξιότητα προφορικού λόγου στη Γ2
16. Επιλογή γλώσσας και συζήτησης με τους γονείς και τα αδέρφια	Προτίμηση συζήτησης με όλη την οικογένεια στη Γ1 Προτίμηση συζήτησης με όλη την οικογένεια στη Γ2 Προτίμηση συζήτησης με όλη την οικογένεια στη Γ1/Γ2
17. Επιλογή γλώσσας για διήγηση ιστοριών και ανέκδοτων	Προτίμηση διήγησης ιστοριών, ανέκδοτων στη Γ1 Προτίμηση διήγησης ιστοριών, ανέκδοτων στη Γ2 Προτίμηση διήγησης ιστοριών, ανέκδοτων στη Γ1/Γ2
18. Διαθεσιμότητα βιβλίων στη Γ1/Γ2	Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στη Γ1/Γ2 Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στη Γ1 Διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων στη Γ2 Μη διαθεσιμότητα παιδικών βιβλίων
19. Ανάγνωση βιβλίων στη Γ1/Γ2 Επιλογή γλώσσας Γ1/Γ2 στην ανάγνωση βιβλίων	Ανάγνωση βιβλίων στη Γ1/Γ2 Ανάγνωση βιβλίων στη Γ1 Ανάγνωση βιβλίων στη Γ2 Μη ανάγνωση βιβλίων
	Προτίμηση ανάγνωσης βιβλίων στη Γ1/Γ2

	<p>Προτίμηση ανάγνωσης βιβλίων στη Γ1 Προτίμηση ανάγνωσης βιβλίων στη Γ2</p>
	<p>Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ1 Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ2 Λόγω ευχαρίστησης στη Γ1 Λόγω ευχαρίστησης στη Γ2 Λόγω κυρίαρχης γλώσσας της Γ1 Άγνοια αιτιολόγησης της απάντησης</p>
<p>20. Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ1/Γ2 Επιλογή γλώσσας Γ1/Γ2 στην τηλεόραση</p>	<p>Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ2 Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ1 Παρακολούθηση τηλεόρασης στη Γ1/Γ2</p>
	<p>Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ1 Λόγω καλύτερης κατανόησης της Γ2 Λόγω ευχαρίστησης στη Γ1 Λόγω ευχαρίστησης στη Γ2 Λόγω προτροπής γονέων στη Γ1 Λόγω είδους προγραμμάτων στη Γ1 Λόγω ομιλίας στο σπίτι της Γ2</p>